

Executieve functies & EDI (Expliciete Directe Instructie)

In iedere fase van Expliciete Directe Instructie (EDI) doen leerlingen een beroep op verschillende executieve functies. Dit schema laat per onderdeel van EDI zien welke executieve functies nodig zijn, welk signaalgedrag je kunt tegenkomen en hoe je als leerkracht gericht kunt ondersteunen.

	Belangrijke executieve functies	Signaalgedrag	Praktische aanpak voor jou als leerkracht
Lesdoel benoemen	Metacognitie, werkgeheugen.	De leerling weet niet waar het over gaat of waarom het belangrijk is; de leerling vraagt 'waarom moeten we dit doen?'.	Laat leerlingen het doel in eigen woorden herhalen; gebruik pictogrammen of doelenkaartjes; leg kort uit waarom het doel nuttig is voor hen.
Instructie (voordoen)	Werkgeheugen, volgehouden aandacht.	De leerling dwaalt af, vergeet eerdere stappen, mist verband.	Gebruik visuele ondersteuning; verdeel de uitleg in korte, duidelijke stappen; check tussendoor of iedereen nog mee doet ten denkt.
Begeleid inoefenen	Reactie-inhibitie, doelgericht gedrag.	De leerling roept antwoorden zonder na te denken; de leerling gokt maar wat.	Laat denkstappen hardop verwoorden; model zelf rustig het proces, stel controle-van-begrip-vragen (CVB).
Controleren van begrip	Metacognitie, flexibiliteit, werkgeheugen.	De leerling geeft sociaal gewenst antwoord; blijft hangen in één aanpak.	Stel open en verdiepende vragen; laat meerdere manieren zien; geef waardering voor creatief denken.
Verlengde instructie.	Emotieregulatie, taakinitiatie.	De leerling haakt af of werkt tegen; frustratie over eerdere fouten.	Begin met iets wat wél lukt; geef kleine succeservaringen; werk in korte blokken met pauze.
Zelfstandig verwerken	Planning, organisatie, taakinitiatie, volgehouden aandacht.	De leerling weet niet hoe te starten; raakt halverwege de draad kwijt.	Bied een duidelijk stappenplan; gebruik timers; spreek vaste checkmomenten af.
Reflectie / terugblik	Metacognitie, werkgeheugen.	De leerling weet niet wat hij geleerd heeft; blijft vaag.	Laat terugblikken met exit tickets of korte zinnen; laat leerlingen het lesdoel koppelen aan hun eigen werk; geef positieve feedback op inzet, groei en kwaliteiten.

Dankjewel voor het downloaden van dit document.

BRONNEN SCHEMA

Om het schema te kunnen maken, heb ik van verschillende bronnen gebruik gemaakt:

- Dawson, P., & Guare, R. (2018). *Executieve functies bij kinderen en jongeren: Praktische handreikingen voor ouders en professionals*.
- Schmeier, M. (2019). *EDI 2.0: Expliciete Directe Instructie: tips en technieken voor een effectieve instructie*.
- Mijn eigen ervaringen, waaronder 27 jaar lesgeven aan bovenbouwleerlingen en [alle materialen](#) die ik heb ontwikkeld.